

Liefhebber of beroepsimker?

M.J. van Iersel

Echte beroepsimkers, mensen die voor hun gehele inkomen afhankelijk zijn van bijen, kennen we in Nederland maar enkele. Het aantal echte natuurimkers, mensen die bijen alleen maar nestgelegenheid verschaffen en genieten van alle activiteiten rond het vlieggat, is eveneens gering. De meeste imkers zijn vrijetijdimkers die in het omgaan met de bijen óf neigen naar imkeren als beroep óf imkeren als een manier van bezig zijn met de natuur. In het ene geval is imkeren een bijverdienste, in het andere geval een hobby die geld mag kosten.

Imker zijn is een beroep uitoefenen, zoals bakker of meubelmaker. Centraal in dat beroep staat de omgang met het bijenvolk. Bij een ambacht hoort vakkennis. Men zou de kennis en kunde van de beroepsimker kunnen vergelijken met die van de warme bakker en de kennis van de amateurimker met die van de kookliefhebber die thuis zelf brood bakt. Imker zijn is dan al gauw heel wat meer dan het hebben van een natuurhobby, dan kijken hoe ijverig de bijen vliegen. Voor de beroepsimker is vakkennis een levenswaarde, voor de imker-hobbyist ligt dat anders. Voor hem is het een genoegen zoveel mogelijk te weten en te kunnen. Hij kan het zich permitteren te kiezen voor het aspect van het imkeren dat zijn voorkeur heeft: de bijen laten zwermen, koninginnenteelt bedrijven of vooral veel weten van de biologie van de honingbij.

De beroepsimker

Bij de beroepsimker wordt de omgang met de bijen bepaald door ondernemingsgericht werken. De bijen moeten geld opbrengen want hij is er voor zijn levensonderhoud van afhankelijk. Dit uitgangspunt heeft voor de omgang met de bijen een aantal positieve aspecten. De beroepsimker interesseert zich nauwelijks voor de individuele bij, met uitzondering van de koningin. Hij werkt met grotere eenheden. Een bak is de kleinste eenheid en alleen het hele bijenvolk is als economische eenheid van belang.

Elk handelen en elke aankoop wordt op economie en winstgevendheid beproefd en uitgekozen. Een geringe inspanning wat prijs en arbeid betreft wordt nagestreefd.

De bedrijfsmethode is effectief. Reizen is planmatig. Onnodige uitgaven voor experimenten worden vermeden. Heel positief is het streven naar vakbekwaamheid. Er

Beroepsimker in Zuid-Korea die met zijn duizend volken van de bloeiende *acacia's* achterna reist. (foto M. Boerjan)

259

is een grote bereidheid tot bijscholing. Kennis van het vak wordt gezien als de basis voor een goed bedrijf. Voor bijenproducten wordt reclame gemaakt. De beroepsimker ziet het belang van een goede organisatie en is bereid daarvoor te betalen. Een negatief gevolg van de gerichtheid op effectiviteit is dat bij ziektebestrijding vooral gelet wordt op wat goedkoop en werkzaam is, waarbij men zich helaas niet altijd aan de officiële richtlijnen houdt. Het probleem van de residuen krijgt niet altijd de aandacht die het verdient.

Honing

Honing zoals die door de beroepsimker op de markt wordt gebracht, is over het algemeen van uitstekende kwaliteit. Door het geringe aantal beroepsimkers zijn zij in Nederland geen concurrent voor de amateurimker. In het buitenland, met name in Duitsland, wordt daar wel eens anders over gedacht. De gedachte dat de beroepsimker een bedreiging zou vormen voor de honingafzet van de kleine imker heeft meer te maken met een gebrek aan vakkennis van de kleine imker dan met concurrentiekracht van de beroepsimker.

De amateurimker

Het grote voordeel van de amateurimker is dat hij overal in het land aanwezig is en daarmee de bestuiving van natuur- en cultuurgewassen in een groot gebied veilig stelt. Ook heeft hij een drang tot experimenteren en levert daarmee een aandeel in de kennis van het vak. Daarbij worden tijd en kosten niet in aanmerking genomen.

Er zijn ook nadelen aan de manier waarop de hobbyist te werk gaat. Hij verschuilt zich vaak achter het argu-

ment dat bijen belangrijk zijn voor de natuur. Toch plant hij allerlei exotische gewassen aan zoals bijvoorbeeld de honingboom en de reuzenberenklauw. Hij roeit regionale bijenrassen uit en vervangt deze door trendbijen die niet in deze klimaatzone passen. Bij ziektebestrijding worden middelen ingezet die het probleem niet oplossen en en passant wordt nieuwe manier van gebruiken bedacht. Hij gebruikt verboden chemische middelen en bespreekt dat openlijk. Vooral negatief is dat sommige imkers voortdurend slechts jammeren: géén honing, teveel honing, te donkere honing, weer een heel weekend in de bijen moeten werken. Ze klagen over de afwezigheid van subsidies en hebben een negatief oordeel over buitenlandse honing.

260 Spanningsveld

Er is een spanningsveld tussen imkeren als beroep en als liefhebberij. Op de eerste plaats is er de handel in bijen en bijenproducten. De beroepsimker verhuurt bijenvolken aan ieder die erom vraagt. Hij levert koninginnen die wonderen tot stand kunnen brengen. Er wordt ingespeeld op de voortdurende nieuwsgierigheid van de imker naar 'de beste bij'. Winst maken is daarbij meer een drijfveer dan het belang van de honingbij als soort en dat van de individuele imker die van standbevruchting afhankelijk is. Het is verbazingwekkend dat beroepsimkers ook in slechte jaren steeds honing hebben terwijl kleine

imkers dan helemaal niets oogsten. De beroepsimker oogst droomhoeveelheden honing per volk. De liefhebber kan hier slechts afgunstig naar kijken. Hoe kan dat? Zeker is dat hierbij honinghandel en een verstandig beleid een rol spelen. Anders zijn de niet zelden voorkomende misoogsten niet te overbruggen. Arbeid is voor de beroepsimker iets wat met het uitoefenen van het vak samengaat. Hij klaagt daarover niet maar kiest simpelweg de meest effectieve methode. De vrijetijdsimker wil genieten van zijn bijen en dat wringt wel eens met allerlei werkzaamheden die bij het vak horen zoals kasten schilderen, raampjes bedraden, honing slingeren en bewerken. Dat is werk dat voortvloeit uit de hobby terwijl dat niet de reden was om zich met bijenhouden in te laten. Een beroepsimker heeft een bedrijf. Dat heeft een economische waarde en is verkoopbaar aan een opvolger. De hobbyist heeft weinig persoonlijk belang bij opvolging en maakt zich daar ook niet druk over. Hij geniet van zijn bijen, onverschillig of er veel of weinig imkers zijn.

Blik op de toekomst

Er zullen verschillen blijven tussen de beroepsimker en de liefhebber, de reden om zich met bijen bezig te houden zal immers niet veranderen. De kans om te blijven bestaan is voor beiden niet even groot. Als een activiteit geld oplevert zullen er altijd mensen zijn die zich daarmee bezig houden. Het voortbestaan

De bijenmarkt: 'waar zijn al deze spullen voor?' (foto M. Boerjan)

Bijen van beroepsimkers en hobby-imkers op het koolzaad. (foto M. Boerjan)

van de beroepsimker is dan ook niet in gevaar. Anders ligt dat bij het imkeren als liefhebberij. Het moderne leven is in belangrijke mate consumptief. Activiteiten naast je beroep doe je als en zolang je er zin in hebt. Een jaartje bij de fitnessclub, daarna een tijdje beeldhouwen en dan een cursus Noors in verband met een vakantie. Televisie en internet vragen ook de nodige tijd.

Als iemand met deze instelling een tijdje bijen wil gaan houden, leidt dat zeker tot mislukking, teleurstelling en voortijdig afhaken. Het vak van imker is moeilijk en vraagt veel ervaring om het goed uit te kunnen oefenen. Ervaring bouwt men slechts langzaam op. Imkeren is geen hobby die men kan consumeren, doen zolang het leuk is.

Waarom zou het imkeren als hobby eigenlijk behouden moeten blijven?

We roepen dan onmiddellijk dat bijen een belangrijke functie hebben in de natuur, maar dat is nog maar de

vraag. Pas na de tijd van de grote ontdekkingsreizen is de honingbij over de gehele wereld verspreid. Toch hadden de gebieden zonder honingbij voor die tijd een rijke flora en fauna.

Voor de amateurimker ligt het belang van opvolging in het hebben van collega's. Imkeren kun je niet in je eentje. Je hebt andere imkers nodig om de benodigde kennis en vaardigheden te verwerven en te behouden. Koninginnenteelt kan niet zonder organisatie. De maatschappelijke waardering voor het vak van imker hangt samen met de manier waarop de georganiseerde imkerij zich kan presenteren.

Als de amateurimker in de toekomst nog enige kans wil hebben, moet hij een antwoord vinden op de vraag hoe het bijenhouden in de moderne levenswijze een plaats kan krijgen. Daarvoor is het nodig minder te jammeren en zich meer vakkennis eigen te maken. Bijscholing zoeken, hygiënisch werken, teelt bedrijven, geen wonderkoninginnen kopen en wat zich bewezen heeft bevorderen en niet voortdurend veranderen van ras en bedrijfsmethode.

Als we dit soort zaken in de greep krijgen dan is het met de vrijetijdsimkerij spoedig beter gesteld. Met geklaag schrikt men de opvolging af en plaatst men zich buiten de gemeenschap. We hebben de gemeenschap nodig en - volgens ons tenminste - heeft de gemeenschap onze bijen nodig.

Gebruikte literatuur

Zillner, Hans, Imkereij im Spannungsfeld? Freizeitimker – Berufsimker. Bienenmütterchen 7/8 2002, 146 en 9 2002, 179.

Was, een bij product (foto M. Boerjan)